

Генерал-лајтнант ДУШАН КВЕДЕР

ПРИЛОГ СРЕЂИВАЊУ ТЕРМИНА ИЗ ТЕОРИЈЕ РАТА

У нашој Армији већ се дуже времена осећа потреба за обједињавањем гледишта и стварањем јединственог језика у погледу основних појмова и термина теорије рата. Овом приликом дајемо предлог тумачења садржине неколико појмова са којима се најчешће сусрећемо у литератури и практичном раду и износимо своје мишљење као базу за дискусију, не улазећи у полемику о многобројним тумачењима и схватањима тих појмова који се сусрећу уопште и у литератури посебно. Настојали смо да дамо кратка и сажета објашњења тих појмова и да их илуструјемо са неколико историских примера. Иако су изнети термини мењали своју садржину кроз историју ратова, ми им овде дајемо ону садржину која одговара савременој историској етапи ратова, не улазећи у њихове измене кроз историју.

Стратегија је теорија и пракса¹⁾ припреме и вођења рата у целини и његових етапа понаособ. Стратегија је такође теорија и пракса припреме и вођења појединих кампања рата. У област стратегије спада исто тако материјално-техничко обезбеђење рата у целини и његових етапа и кампања. Стратегија је тесно зависна од политике и претставља део политичке стратегије државе, односно њене руководеће класе и партије. Стратегија извршава своје задатке целокупним оружаним снагама или крупним формацијама, као што су: група фронтова, понекад фронт и, у извесном случају, армија.

Оператика је теорија и пракса²⁾ припрема и вођења операција. Она је потчињена интересима стратегије и од ње добија задатке. У област оператике спада такође материјално-техничко обезбеђење операција. Оператика решава своје задатке помоћу оперативних јединица, обично фронта (односно групе армија), армије, а, у извесним случајевима, и стрељачког корпуса или дивизије.

Оператика је сразмерно млада научна дисциплина, која се оформила тек у току Другог светског рата, иако су се њени елементи у стварности појавили још у Наполеоновим ратовима (на пример, Улмска операција), а поготово у Првом светском рату (на пример, Церска операција, Дарданелска операција, итд.). Међутим, она се доскора проучавала као део страте-

¹⁾ Стратегија у теорији је теорија стратегије, а стратегија у пракси је „стратегиска вештина.“

²⁾ Оператика у теорији је теорија оператике, а оператика у пракси је „оперативна вештина“.

гије, па се чак и данас тако проучава у западним империјалистичким армијама, у нејасном, неразрађеном и недоследном облику.

Тактика је теорија и пракса³⁾ припреме и вођења бојева. Она је потчињена интересима оператике и од ње добија задатке. Тактика решава своје задатке помоћу тактичких јединица — стрељачког корпуса (не увек), дивизије, и нижих јединица. Материјално-техничко обезбеђење боја, такође, спада у област тактике.

Стратегија, оператика и тактика не могу се ни у теорији ни у пракси потпуно разграничити. Оне прелазе и задиру једна у другу.

Рат, као продужење политике насилним средствима, претставља целокупност борбених дејстава свих оружаних снага одређене државе или народа, рашчлањених по времену на општем или више посебних ратишта. Тако, на пример, борбена дејства свих оружаних снага народа Југославије у 1941 — 1945 години⁴⁾ називају се Народноослободилачки рат Југославије.

Етапа рата је део рата који одговара одређеној етапи међународног, политичког или друштвено-економског развитка и који, по организационим променама оружаних снага и примењеној ратној вештини, претставља заокружену целину. Етапа рата може се подударити са једном, или може садржати и неколико кампања рата.

Велики рат Србије 1914—18 године могао би се, на пример, поделити на следеће етапе: прва — операције 1914 године (Церска и Колубарска битка); друга — немачко-аустроугарска офанзива 1915 године, улазак Бугарске у рат и повлачење српске војске кроз Албанију; и трећа — образовање Солунског фронта, пробој фронта и ослобођење земље.

Народноослободилачки рат Југославије може се поделити на неколико етапа сагласно развоју Народне револуције, организационом порасту оружаних снага и стратешким циљевима рата.

Кампања⁵⁾ је стратешка категорија и претставља по простору и времену одређен део рата или део етапе рата, који је обједињен једном стратешком замисли и планом и усмерен једном стратешком циљу који се постиже низом упоредних и узастопних операција. Кампање се могу развијати на једном те истом општем ратишту (на пример, европском ратишту Совјетско-немачког рата, југословенском ратишту Народноослободилачког рата Југославије) или на одвојеним, посебним ратиштима (северо-афричко, италијанско, западно-европско ратиште Англоамеричког рата против Немачке и Италије). На европском ратишту Совјетско-немачког рата имали смо низ крупних кампања. Типичне кампање биле су дејства у северној Африци, Италији, итд. Кампања за ослобођење Србије и Македоније, састављена је из низа операција: групе дивизија (Друга, Пета и Седмаеста дивизија) из

³⁾ Тактика у теорији је теорија тактике, а тактика у пракси је „тактичка вештина“.

⁴⁾ Овде се не мисли и на краткотрајни рат, априла 1941 године, који је стара Југославија водила против Хитлерове Немачке и њених сателита.

⁵⁾ Овде смо употребили страну реч „кампања“, која већ постоји у англо-америчкој и француској литератури, а у последње време уводи се и у совјетску. Иако се код нас место „кампања“ употребљавају називи „стратешка операција“ или „операција стратешког значаја“, сматрамо да ти изрази нису добри, пошто реч „операција“ треба везивати за оперативку и не употребљавати је као стратешку категорију.

Санџака у Шумадију, Прве и Шесте дивизије из Босне у Шумадију, Два наестог корпуса из Босне у Србију, Београдске, Скопске операције, итд.

Прва етапа Великог рата Србије 1914—18 године могла би се, на пример, поделити на две кампање: прва од 12 до 24 августа 1914 године (позната у литератури под именом „Прва аустроугарска офанзива“) у чијем се раздобљу одиграла као најзначајнија Церска операција; и друга од почетка септембра до 15 децембра 1914 године (у литератури позната под именом „Друга и трећа аустроугарска офанзива“) када се одиграла као најзначајнија Колубарска операција. Прва кампања ове етапе обухвата следеће операције: Церску операцију са Церском битком и операцију за ослобођење Шапца. Друга кампања обухвата: одбранбену операцију на Дрини (у литератури познату под именом „Битка на Дрини“), Сремску операцију I армије, Колубарску одбранбену операцију са преласком у противофанзиву (у литератури позната под именом „Колубарска битка“), Београдску операцију и операцију Ужичке војске.

Рат, етапа рата и кампања предмети су проучавања стратегије.

Операција је предмет оператике. Под операцијом подразумевамо припрему и извођење тактички повезаних или неповезаних борбених дејстава одређених јединица, рашчлањених по времену и на већем пространству, усмерених на постигнуће јединственог оперативног циља и обједињених јединственом замисли и планом.

Према својој значају операције се могу поделити на:⁶⁾

— Операције стратегиско-оперативног значаја, које поред оперативних, имају и стратегиски циљ, а спроводе се формама и методама оператике. Такве операције предмет су проучавања оператике (на пример, Београдска и Тршћанска операција). Операција стратегиско-оперативног значаја може обухватити неколико операција оперативног значаја. На пример, Тршћанска операција (као операција стратегиско-оперативног значаја) обухватала је следеће операције оперативног карактера: Бихаћку, Личку (пробој код Госпића и ослобођење Лике), Ријечку (обухват ријечке групације и њено окружење и уништење на простору Илирска Бистрица) и Љубљанску операцију. Колубарска и Церска операција, у Великом рату Србије 1914—18 године, имале су, такође, стратегиско-оперативни значај.

— Операције оперативног значаја које имају оперативни циљ и чије проучавање, такође, спада у домен оператике (на пример, Мостарска, Книнска операција).

Према обиму ангажованих снага операције се деле на:

— Операције групе фронтова⁷⁾ које су стратегиско-оперативног значаја (на пример, Стаљинградска, Белоруска, Источно-пруска, Берлинска операција).

— Фронтоске операције које могу бити стратегиско-оперативног значаја (на пример, операције Другог и Трећег украјинског фронта у Средњој

⁶⁾ Овде нисмо унели кампање („стратегиске операције“), пошто оне спадају у област стратегије.

⁷⁾ Овде нисмо узели у обзир кампање које се спроводе снагама група фронта (на пример, летња кампања групе фронтова Совјетске армије 1943 године), пошто ове улазе у област стратегије.

Европи и на Балкану 1944 године), или оперативног значаја (на пример, операције појединих фронтова у Берлинској операцији).

— Армиске операције које у извесним случајевима могу бити стратегиско-оперативног значаја (на пример, Виборска операција Двадесетпрве армије на Лењинградском фронту, Тршћанска операција Четврте армије), а нормално имају оперативни карактер.

— Корпусне операције које може изводити стрељачки корпус на одвојеном оператиском правцу, нарочито на планинском земљишту (стрељачки корпус у саставу армије, која извршава оперативни задатак, нормално не врши операције него води бој, што спада у област тактике, изузев тада када дејствује на одвојеном оператиском правцу). У Народноослободилачком рату борбена дејства корпуса у 1942 и 1943 години углавном су имала оперативни карактер: операција Осмог корпуса на мостарском оператиском правцу (јануар—фебруар 1945 године) типичан је пример корпусне операције; операција групе дивизија корпусног обима (2, 5 и 17 дивизија) августа—септембра 1944 године из Санџака у правцу Београда, такође је корпусна операција.

— Дивизиске операције, операције групе бригада — односно групе формација дивизиског обима које могу изводити борбена дејства оперативног значаја и имати оперативни циљ. На пример: У рату 1912 године, за време Кумановске битке, Тимочка дивизија I позива дејствовала је на засебном оператиском правцу: Ђустендил, Крива Паланка, Страцин, Кратово, и на овом правцу водила је борбена дејства оперативног значаја. Исто тако је Моравска дивизија II позива изводила борбена дејства оперативног значаја на засебном оператиском правцу: Тетово, Гостивар, Кичево, на коме је, после битке на Куманову, учествовала у гоњењу турских снага. За време Битољске битке дејствовала је на лево крило и бок главних турских снага. У Народноослободилачком рату: операција групе бригада за ослобођење Биџаћа новембра 1942 године (Прва, Друга и Трећа крајишка и Осма хрватска са Другом хрватском, Петом и Шестом крајишском бригадом, које су вршиле обезбеђење), операција Четрнаесте словеначке дивизије у јануару—фебруару 1944 године из Беле Крајине у Штајерску са оперативним циљем да се подупре устанак у том делу Словеније и растерети притисак непријатеља за време Шесте офанзиве у Хрватској.

Као што се види, оперативни карактер борбених дејстава, тј. операцију, не одређује формација, односно величина ангажованих снага и средстава, већ њихов оперативни циљ и оперативни задатак.

Према циљу и задатку операције се деле на наступне и одбранбене, а свака од њих има низ видова (на пример, наступна операција на позициону одбрану непријатеља, наступна операција на непријатеља који је брзо прешао у одбрану, гоњење, итд.). Али, сваки вид операције садржи у себи и елементе борбених дејстава који су својствени за операцију другог вида. Тако, на пример, у наступној операцији сусрећемо елементе одбране, а у одбранбеној елементе наступања, који се међусобно преплићу. Наступна операција је основни вид, пошто се једино наступним дејствима непријатељу може нанети одлучујући пораз и извојевати победа у рату.

На крају, према земљишту и простору где се изводе, имамо операције на маневарском, на брдско-планинском земљишту, у пустињама, на мору, у ваздуху, итд.

Битка⁸⁾ је оперативна категорија и претставља најважнији, одлучујући склоп борбених дејстава у току одређене операције, који је пресудан за њен исход. То су обично борбена дејства за уништење или разбијање главне групаације непријатеља или за заузимање или одржање у својој власти најважнијег оперативног објекта у зони дејства јединице. Битка је, дакле, део, и то најважнији део операције која, за разлику од битке, садржи и припрему операције, борбена дејства на помоћним правцима и борбена дејства после битке. У току једне операције може бити и неколико битака са неколико важнијих непријатељских групаација или за заузимање, односно задржавање, неколико оперативних објеката.

Бој је тактичка категорија и претставља борбена дејства јединица које решавају одређени тактички задатак. Нормално, бој воде јединице од стрељачког корпуса до одељења закључно.

Борба је општевојни појам, који претставља оружана дејства двеју страна независно од тактичког, оперативног или стратегског обима и значаја (на пример: борба на планинском земљишту, борба за насељена места, противтенковска борба, борба у ваздуху, — и свака може да се посматра са сва три гледишта).⁹⁾

Стратегиски циљ може бити: циљ рата, циљ етапе рата и циљ кампање.

Циљ рата произлази из политичког циља владајуће класе у датим историским условима. Обично, циљ рата је пуни пораз главнине непријатељских оружаних снага који доводи до капитулације непријатеља. У извесним случајевима циљ рата може бити и заузимање животно најважнијих центара непријатељске територије, тј. лишавање непријатељске војске извора за снабдевање и стратегиских комуникација; што може довести до њеног пораза и капитулације. Међутим, искуство Народноослободилачког рата Југославије показује да и заузимање свих важнијих центара снабдевања и комуникација није довело до пораза и капитулације борбених снага слободољубивих и револуционарних југословенских народа, који су, не само продужили рат, него и извојевали победу. То значи, да заузимање важнијих центара територије може довести до пораза једино државу и војску која води рат са реакционарним, контрареволуционарним циљевима или народ без револуционарне авангарде — комунистичке партије способне да продужи рат у новим условима. У Другом светском рату такву капитулацију су доживели, сем Југославије, сви народи Источне и Западне Европе који су били у рату са Немачком, а који су били ослобођени тек дејством Совјетске и Англоамеричке армије.

⁸⁾ За појам „битка“, какав је овде дат, у руском језику се употребљава реч „сражение“.

⁹⁾ Не видимо никакве потребе да се борбена дејства корпуса и дивизије називају „бојем“, а дејства јединица од пука наниже „борбом“. „Борба“ је општи појам, а конкретна борбена дејства свих тактичких јединица треба називати једним изразом — „бој“.

Циљ етапе рата произлази из циља рата и састоји се у поразу непријатељских оружаних снага на одређеном делу ратишта, односно заузимању животно важнијих центара већег дела ратишта. Циљ етапе рата (или кампање), у одређеним случајевима, може бити и очување својих оружаних снага. У рату Србије 1914—18 године циљ етапе рата која је позната под именом „Повлачење српске војске кроз Албанију“ био је: очување својих оружаних снага уз наношење максималних губитака непријатељу. Циљ прве етапе Совјетско-немачког рата (пored снажног залагања совјетских трупа за очување територије — Минск, Смоленск, Кијев, итд.) био је: очување својих оружаних снага пред надмоћним непријатељем и обезбеђење нове мобилизације оружаних снага.

Циљ кампање произлази из циља рата, односно из циља етапе рата и састоји се у пуном поразу непријатељских оружаних снага на одређеном делу ратишта. У истом смислу циљ кампање и ту може бити пораз крупних непријатељских формација или заузимање животно најважнијих центара ратишта. Циљ кампање Англоамериканаца на северо-афричком ратишту био је пораз итало-немачких оружаних снага у Северној Африци као услов за заузимање тога подручја.

Искуство из Народноослободилачког рата је неоспорно потврдило да у рату против надмоћног непријатеља основни циљ појединих кампањи (па и операција) мора бити пораз непријатељских, односно очување властитих оружаних снага, а да питање стратeгиских и оперативних објеката и земљишта, уопште, игра другостепену, иако веома важну улогу. Због тога су и наша борбена дејства била увек, углавном, оријентисана на уништавање непријатељских јединица и њихових сателита и домаћих агената, а не на заузимање појединих објеката; због тога циљ наших крупних одбранбених операција није био само одбрана слободних територија и других објеката, већ, у првом реду, наношење максималних губитака непријатељу и очување сопствене живе силе. Ово не значи да би у евентуалном будућем рату, који по свом карактеру, у сваком случају, не би био исти као Народноослободилачки рат 1941—45 године, требало занемаривати територију, а нарочито поједине важне политичко-управне и привреде центре који могу имати веома важну улогу за успех кампања и успех рата у целини.

Оперативни циљ, односно циљ операције је уништење, разбијање или заробљавање основне групације непријатељских снага и средстава пред фронтом одређене оперативне групације. Оперативни циљ може бити и очување властитих јединица пред надмоћним непријатељем. Оперативни циљ може, такође, бити заузимање или задржавање важног оперативног објекта. Тај се циљ исто тако постиже уништавањем, заробљавањем или разбијањем непријатеља који брани, односно напада оперативни објекат. Одређена операција може имати не само један, већ и неколико поменутих оперативних циљева. При томе основни оперативни циљ је уништавање, заробљавање или разбијање непријатељске војске. Пример оперативног циља уништења непријатељских снага претставља операција наше Прве и Шесте дивизије у септембру 1944 на простору Титово Ужице, Чачак, Ваљево која је имала за циљ уништење главнине четничких снага на челу са Дражом Михаиловићем.

Београдска операција, између осталог, имала је за циљ уништење 1 алпинске и 117 пешадијске немачке дивизије на простору Београд, Смедерево, Младеновац. Повлачење главнине Народноослободилачке војске из Западне Србије у Санџак, после Прве непријатељске офанзиве, пример је операције са циљем очувања живе силе. Исто тако циљ операције главнине Народноослободилачке војске у току Пете непријатељске офанзиве био је очување главнине наших снага. Операција Трећег корпуса у септембру 1943 године имала је циљ заузимање оперативног објекта — басена Тузле, управног центра и извора снабдевања наших јединица у Источној Босни. Пример одбране оперативног објекта јесте одбрана Сплита у току Шесте непријатељске офанзиве, у септембру 1943 године.

Тактички циљ, односно циљ боја, јесте уништење или заробљавање делова непријатељских група или заузимање, односно задржавање, извесних тактичких објеката. У тактици питање заузимања, односно задржавања, објеката и земљишта уопште, добија несразмерно важнији значај. Иако у тактици, опште узев, решавање свих питања, у првом реду, зависи од уништења непријатељске живе силе и технике (које је, уосталом, предуслов за оперативни успех), ипак, заузимање, односно задржавање, појединих тактичких објеката има пресудну улогу за постизање оперативног успеха. Према томе, тактички објекти за тактику имају првенствени значај и њима се, по правилу, подређује циљ уништења непријатељске живе силе и технике, или другим речима, непријатељска жива сила и техника уништавају се тада и тамо, где оперативни интереси налажу заузимање, односно задржавање, појединих тактичких објеката (пошто се, природно, у савременим условима, такви објекти могу заузети, односно задржати једино уништавањем непријатељске живе силе и технике).

Политички циљ. У данашњој ситуацији не само сваки рат у целини, већ и његове кампање имају одређене политичке циљеве. Сада све више и поједине операције, па чак и бојеви могу имати (пored војних) и одређене политичке циљеве. Такви циљеви могу бити: дизање устанка и мобилизација народа за војску и ослободилачки покрет, преношење ослободилачке борбе на подручја која у даном моменту претстављају нарочити политички интерес, уништавање појединих контрареволуционарних војних и партиских непријатељских групација, итд. Напад батаљона „Марко Орешковић“ и чете батаљона „Огњен Прица“ на Лапац у Лици, фебруара 1942 године, са циљем уништења четничког упоришта постигао је и пуну и трајну политичку ликвидацију четника у том крају Хрватске. Напад 14 дивизије на Грчарице код Кочевја (6—10 септембра 1943 године) имао је и постигао циљ — ликвидацију основног четничког језгра и њиховог кадра у Словенији, после чега се четници у Словенији нису могли уопште више консолидовати као иоле озбиљна политичка снага. Наше јединице у Славонији, ликвидацијом усташког упоришта Шпановица, у септембру 1942 године, ликвидирале су усташки терор на целом том подручју и створиле услове за мобилизацију становништва у ослободилачки покрет. Операција 30 дивизије из Шентвишкогорског платоа у Брда и Словенску Бенечију, у фебруару 1944 године, имала је политички циљ да ојача мобилизацију словеначког становништва

преко Соче до етнографске словеначко-италијанске границе и подупре наше захтеве за прикључење тих крајева Југославији.

Стратегиски, оперативни и тактички задатак је конкретизација метода и форми за постизавање стратегиског, оперативног или тактичког циља.

Стратегиски објекат¹⁰⁾ је онај објекат чијим се заузимањем, односно задржавањем, постиже стратегиски ефекат у датој стратегиској ситуацији и утиче на исход рата у целини, или на исход појединих етапа рата или кампања. То су обично важнији политичко-економски рејони или крупни индустриско-трговачки центри који имају државни или међународни значај. У току једне етапе или кампање рата може бити и неколико таквих стратегиских објеката. Ако оружане снаге непријатеља не би биле уништене, заробљене или разбијене у претходној операцији, такав стратегиски објекат заузима се крупном битком у којој се уништавају, заробљавају или разбијају непријатељске оружане снаге које бране, односно нападају тај објекат. У кампањи Народноослободилачког рата, која је трајала од августа до новембра 1944 године и имала стратегиски циљ, између осталог, ослобођење Источне Југославије (Србије, Македоније), и у оквиру које је било изведено неколико операција, такав стратегиски објекат био је Београд, престоница државе, најважнији политичко-економски центар земље и основни саобраћајни чвор стратегиских комуникација Балкана. У кампањи за ослобођење Херцеговине, Далмације, острва, Западне Хрватске и Западне Словеније која је, исто тако, била састављена из неколико операција, такав стратегиски објекат био је Грст, крупан политички, економски и поморски центар, важан центар неослобођеног дела нашег народа ван граница старе Југославије и брана против надирања западног империјализма на исток Европе. У Стаљинградској кампањи такав објекат био је Стаљинград.

Оперативни објекат је онај објекат чијим се заузимањем, односно задржавањем, постиже оперативни ефекат у датој оперативној ситуацији и утиче на исход операције. То су обично важни политичко-економски центри или рејони, важни комуникациски чворови, поморске базе, или важне линије (велике реке, планински ланци), итд. У току једне операције може бити и неколико таквих објеката. Оперативни објекти обично се заузимају или задржавају биткама које се туку на прилазима или на самом објекту, у којима се уништавају, заробљавају или разбијају крупне непријатељске оперативне групације. Книн у Книнској операцији, новембра и децембра 1944 године, и Скопље у Скопској операцији, новембра 1944 године, били су такви објекти. Згорња Савињска Долина у операцији Четврте оперативне зоне (Четрнаеста дивизија са Шестом и Једанаестом бригадом), јула и августа 1944 године, била је оперативни објекат.

¹⁰⁾ У предратној литератури (види, на пример, Основи стратегије од генерала Љуб. М. Марића, од 1928 године, страна 31—32), поред израза „објекат”, сусрећемо и израз „субјекат”, при чему се под „објектом” подразумева оно што непријатељ држи, а под „субјектом” — оно што држе у својим рукама сопствене снаге. Са становишта друге ратујуће стране ти би се изрази употребљавали обрнуто. Сматрамо да нема никакве потребе за називом „субјекат”, који је, између осталог, и неспретно изабран због уобичајене садржине, која се придаје томе појму.

Тактички објекат је објекат чијим се заузимањем, односно задржавањем, постиже тактички ефекат у датој тактичкој ситуацији и утиче на исход боја. То су обично непријатељски утврђени положаји, отпорне тачке, противтенковски рејони, земљишне линије, мања насељена места, важније зграде, висови, прелази преко река и планина, саобраћајни чворови, итд. У току боја појављује се мноштво таквих објеката, који се заузимају или задржавају уништавањем, заробљавањем или разбијањем непријатељских јединица.

Стратегиски правац је широки појас територије који води ка или преко важних стратегиских објеката ратујућих страна и који по својим географским и економским особинама дозвољава развијање и борбена дејства крупних јединица одређених за извршавање стратегиских задатака. Стратегиски правац укључује у себе неколико операциских правца. У закључној етапи нашег рата било је неколико стратегиских правца, као на пример: правац Београд — Загреб — Целовец, правац Метковић — Сплит — Ријека — Трст.

Операциски правац је појас територије у границама стратегиског правца или било који појас територије који води ка или преко оперативних објеката и који по својим географским и економским особинама дозвољава развијање и борбена дејства јединица одређених за извршење оперативног задатка. Операциски правац много мање зависи од конкретних услова земљишта и бира се у сагласности са планом борбених дејстава. На операциском правцу, сагласно његовој важности, могу дејствовати јединице од фронта наниже, све до дивизије.

Тактички правац је ограничени појас земљишта у оквиру операциског правца или било који појас земљишта који води ка извесном тактичком објекту и који по својим земљишним особинама дозвољава развијање и борбена дејства јединица одређених за извршење тактичког задатка. На тактичком правцу, сагласно његовој важности и улози у решењу оперативног задатка, могу дејствовати јединице од стрељачког корпуса наниже. Стрељачки корпус у пробоју позиционе одбране непријатеља увек дејствује на тактичком правцу.

Ратиште је стратегиски појам и претставља територију (копно, море и ваздушни простор) на којој се развијају, дејствују и снабдевају оружане снаге ратујућих страна (целокупне или део њих) у циљу решавања задатака рата у целини или одређене етапе рата. Ратиште се још за време мира припрема и уређује за борбена дејства. Совјетска армија, у току рата 1941 — 1945 године, имала је два ратишта: европско (Руси га називају „западно“) и далеко-источно. У рату против Немачке и Италије Англоамериканци су имали више ратишта: северо-афричко, италијанско и западно-европско. За нашу Армију ратиште је претстављала целокупна државна територија.

Ратиште, такође, претставља територију на којој се развијају стратегиске јединице у циљу решавања задатака кампање. У кампањи 1944 године за ослобођење Србије и Македоније тако ратиште претстављала је Србија и Македонија. У кампањи за ослобођење Херцеговине, Далмације, Западне Хрватске и Западне Словеније тако ратиште претстављале су поменуте територије.

Војиште је оперативни појам и претставља део ратишта на коме одређене јединице решавају оперативни задатак. Војиште укључује у себе један или више оперативних објеката. За време Мостарске операције, јануара и фебруара 1945 године, војиште је претстављала територија Јужне Далмације и Херцеговине. Територије Хрватске, односно Словеније, претстављале су војиште за јединице којима су командовали Главни штабови Хрватске односно Словеније.

Бојиште је тактички појам и претставља део војишта на коме се развијају тактичка дејства јединица. Бојиште укључује у себе низ тактичких објеката.

Војиште је оперативни појам и претставља део ратишта на коме одређене јединице решавају оперативни задатак. Војиште укључује у себе један или више оперативних објеката. За време Мостарске операције, јануара и фебруара 1945 године, војиште је претстављала територија Јужне Далмације и Херцеговине. Територије Хрватске, односно Словеније, претстављале су војиште за јединице којима су командовали Главни штабови Хрватске односно Словеније.

Војиште је оперативни појам и претставља део ратишта на коме одређене јединице решавају оперативни задатак. Војиште укључује у себе један или више оперативних објеката. За време Мостарске операције, јануара и фебруара 1945 године, војиште је претстављала територија Јужне Далмације и Херцеговине. Територије Хрватске, односно Словеније, претстављале су војиште за јединице којима су командовали Главни штабови Хрватске односно Словеније.